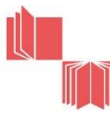
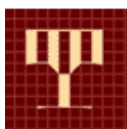

17. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom
i osobe s posebnim potrebama

Osobe s teškoćama čitanja u kontekstu multikulturalnosti

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu - Zoom, 24.09.2021.

**GODINA
ČITANJA
2021**

Organizator: HKD – Komisija za knjižnične usluge za osobe invaliditetom i osobe s posebnim potrebama

Suorganizatori: HKD – Komisija za narodne knjižnice, Komisija za čitanje, Radna grupa za manjinske knjižnice; Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Programski i organizacijski odbor: Sanjica Faletar Tanacković, Dunja Marija Gabriel, Amelia Kovačević, Jelena Lešaja, Anita Malkoč Bišćan, Željka Mišćin, Matija Panić, Maela Rakočević-Uvodić, Ljiljana Sabljak, Dijana Sabolović-Krajina, Vlasta Šolc, Ksenija Švenda Radeljak, Katarina Todorčev Hlača.

Opis programa

Koncept multikulturalnosti jedan je od važnih smjerova razvoja narodnih knjižnica. Vijeće Europe ističe nezaobilaznu ulogu interkulturalnog dijaloga koji omogućuje prevladavanje podjela te priznavanje različitih identiteta. Budućnost kulturnih politika EU temelji se na multikulturalizmu i interkulturalnom dijalogu koji spadaju u prioritetna područja europske kulturne strategije. Smjer razvoja europske kulturne politike jest dinamika kulturne razmjene, a ne puko supostojanje različitih kultura.

Deset knjižnica nacionalnih manjina u RH realizira mnoge programe s područja multikulturalnosti koji omogućavaju pristup knjižničnoj građi i uslugama za Hrvate u inozemstvu, razvijaju kulturu čitanja te informacijsko opismenjavanje te poticati stručnu suradnju s knjižnicama u prekograničnom području.

U današnjem multikulturalnom društvu neobično je važno poznavanje više od jednog jezika te je gotovo nemoguće u potpunosti sudjelovati u društvenim aktivnostima, pratiti zbivanja u svijetu te iskoristiti sve mogućnosti obrazovanja bez poznavanja stranog jezika.

Budući da je disleksija specifična teškoća učenja koju obilježavaju teškoće u čitanju i pisanju (ali i u nekim drugim vještinama), ovaj okrugli stol dovest će stručnjake koji će pokušati objasniti važnost učenja stranog jezika za osobe s teškoćama čitanja i disleksijom. Tema je važna i za sve osobe koje hrvatski jezik savladavaju kao strani jezik.

Knjižnica kao socijalno osjetljiva ustanova u kulturi ima misiju prednjačiti u procesu prihvaćanja i uključivanja takvih skupina korisnika odnosno potencijalnih korisnika u proces integracije u hrvatsko društvo.

17. okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom
i osobe s posebnim potrebama
Osobe s teškoćama čitanja u kontekstu multikulturalnosti
(Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu - Zoom, 24.09.2021.)

P R O G R A M

10,00-11,30 Uvodna predavanja (moderator: Ljiljana Sabljak)

- 10,00-10,20 Pozdravni govori
10,20-10,50 Montserrat Espuga (Font de la Mina Library, Barcelona)
Literate illiterates and literates: the literacy experience of Font de la Mina Library with newcomers
10,50-11,05 Anita Peti-Stantić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu):
Znati(željom) do čitanja s razumijevanjem
11,05-11,20 Bojana Knežević (Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG Karlovac, odjel dijagnostike i rehabilitacije):
Poremećaj jezičnog izražavanja i razumijevanja kod djece u dvojezičnim i višejezičnim obiteljima
11,20-11,35 Margareta Jelić (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu):
Jezična barijera u integraciji djece izbjeglica u školama

11,35-11,50 Pauza

11,50-12,30 Primjeri dobre prakse (moderator: Jelena Lešaja)

- 11,50-12,00 Ivana Marković (OŠ Sveta Klara Zagreb):
Multukulturalnost u osnovnoj školi : komunikacija s logopedom
12,00-12,10 Snježana Ercegovac (Knjižnice grada Zagreba – Knjižnica Savica):
Changing the world from my neighbourhood
12,10-12,20 Iva Mihalic Krčmar, Željka Štampar Zamuda (OŠ Tomaša Goričanca, Mala Subotica):
Pričam tipriču - Pričalice iz Male Subotice
12,20-12,30 Katarina Todorčev Hlača (Središnja knjižnice Rusina i Ukrajinaca RH):
Usluge posebnim kategorijama korisnika u središnjoj manjinskoj knjižnici

12,30-13,20 Panel rasprava i zaključci (moderator: Dunja-Marija Gabriel)

Pismeni nepismeni i pismeni: iskustvo opismenjavanja knjižnice Font de la Mina s pridošlicama (2018.-2019.)

Montserrat Espuga

Font de la Mina Library, Barcelona

espugacm@diba.cat

Sažetak

Iskustvo opismenjavanja u Knjižnici Font de la Mina ilustrira aktivnosti provedene s pridošlicama bez španjolskog državljanstva. Većina ima samo putovnicu. Ova je aktivnost odgovor na prepoznate potrebe stanovnika susjedstva, posebno žena iz različitih zemalja i dječaka iz središnje Afrike i mediteranske obale. Zbog španjolskog zakonodavstva ne mogu pristupiti redovnim centrima za opismenjavanje. Štoviše, knjižnica nije centar za obrazovanje odraslih. Kao odgovor na ovu potrebu, knjižnica je počela podupirati aktivnosti učenja, slušanja i razumijevanja španjolskog jezika s volonterima (umirovljeni srednjoškolski učitelji). Tečajevi su održani 2018. i 2019. godine. Tijekom 2018. imali smo 15 polaznika, a 2019. 32 polaznika. Od prvog do druge godine naučili smo kako prepoznati posebne potrebe (različite razine poučavanja), kako ih uključiti i motivirati (različite kulture i gospodarske potrebe) te kako postupiti u pojedinačnim slučajevima kako ne bi ometali skupinu. U ovom predavanju bit će predstavljene neke od strategija i provedenih aktivnosti.

Životopis

Montserrat Espuga je završila diplomski studij iz upravljanja knjižničnim i informacijskim uslugama, preddiplomski studij iz informacijskih i dokumentacijskih znanosti (sve na Sveučilištu u Barceloni, 1989). Članica je IFLA-ine Sekcije za narodne knjižnice (2013 - 2021). Radila je u privatnom (Siemens. Cerberus 1993-2003; CIFA 2004-2009) i javnom sektoru (Vlada Katalonije 1992; Pokrajinskom vijeću Barcelone 1989, 2010...). Ravnateljica je Knjižnice Font de la Mina, u Mreži općinskih knjižnica Pokrajinskog vijeća Barcelone. Upravljala je raznim projektima vezanim za upravljanje tehničkim znanjem, marketingom i poslovnim upravljanjem te narodnom knjižnicom u okruženjima posebne ranjivosti i potreba.

Objavila je nekoliko članaka o narodnim knjižnicama Orchid: 0000-0001-6907-6212.
@montseespuga
<https://www.linkedin.com/in/montseespuga/>

Literate illiterates and literates: the literacy experience of Font de la Mina Library with newcomers (2018-2019)

Summary

The literacy experience of Font de la Mina library illustrates the actions done on newcomer people without Spanish citizenship documents. The majority have only passport. This action is the response to an identified need of inhabitants of the neighborhood, especially women from different countries and young boys from central Africa and Mediterranean coast. Due to the legal state in Spain, they cannot access to regular literacy learning centers. Moreover, the library is not an adult training center. As a response to this, the library started a support to learning activity and listening and comprehension of Spanish with volunteers (retired high school teachers). We have the experience of courses 2018 and 2019. In 2018 we had 15 attendees and in 2019, 32 attendees. From the first to the second edition we learned how to identify special needs (different levels of instruction), how to engage and motivate them (different cultures and economic needs) and how to manage individual cases for not interfering in the group. In this lecture will be exposed some of the strategies and activities done.

CV

Montserrat Espuga is Master's degree in Library and Information Services Management, Bachelor's degree in Information and Documentation and Diploma in Library Science and Documentation (all University of Barcelona, 1989). Member of the Public Libraries Section of the IFLA (2013 - 2021)

She has worked both in the private sector (Siemens. Cerberus 1993 - 2003), CIFA (2004 - 2009) and in the public sector (Generalitat de Catalunya 1992), Diputació de Barcelona (1989, 2010...). She is the director of the Font de la Mina Library, of the Barcelona Provincial Council's Municipal Library Network. He has managed various projects related to the management of technical knowledge, marketing and business management and public library in environments of special vulnerability and need.

She has published several articles related to public libraries. Orchid: 0000-0001-6907-6212.
@montseespuga
<https://www.linkedin.com/in/montseespuga/>

Poremećaj jezičnog izražavanja i razumijevanja kod djece u dvojezičnim i višejezičnim obiteljima

Bojana Knežević

Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG Karlovac

boyanna1@gmail.com

Sažetak

Djeca mogu od najranijeg djetinjstva biti izložena dvama jezicima, a razlozi su za to raznovrsni (npr. pripadnost djetetove obitelji grupi manjinskog jezika). Usvajanje dvaju ili više jezika u najranijoj dobi utječe na način na koji dijete funkcionira. Velik broj djece može bez većih teškoća usvojiti dva jezika ako odrastaju u višejezičnoj (najčešće bilingvalnoj) sredini te su im uzorci usvajanja jezika istovjetni onima jednojezične djece. Kod dvojezičnih govornika najčešće je jedan jezik dominantan. Dominantnost jezika podložna je promjenama te se mijenja ovisno o životnom periodu i stupnju izloženosti određenom jeziku. Koji je jezik dominantan, ovisi o kvaliteti i količini izloženosti svakom jeziku, dobi u kojoj se uči pojedini jezik i kontekstima u kojima koristimo svaki pojedini jezik, tj. okolini. Određeni broj djece u višejezičnoj sredini ima znatne teškoće pri usvajanju svog materinjeg jezika te, posljedično, teškoće pri usvajanju jezika okoline. U našem radu susrećemo se s djecom koja imaju vrlo oskudne jezične kompetencije materinjeg jezika (pripadnici nacionalnih manjina – albanski, romski) te elemente koji ukazuju na jezične teškoće u materinjem jeziku. Isto se neminovno odražava na njihovu sposobnost usvajanja jezika okoline, a onda i na uspješnost uključivanja u školsku okolinu, društvo vršnjaka te svladavanje školskog gradiva. Ta djeca često s početkom školovanja imaju znatne teškoće u usvajanju čitanja i pisanja, što utječe na uspjeh koji postižu. Problem je često dodatno otežan i činjenicom da uža okolina (roditelji, obitelj) također nema dovoljno usvojen jezik okoline te ne može pružiti dostatnu podršku i pomoć. U posljednje vrijeme, s obzirom na promjene u političkim kartama svijeta te imigraciju, susrećemo se i s doseljenicima koji također imaju jezične teškoće materinjeg jezika (poremećaj jezičnog izražavanja i razumijevanja), što otežava usvajanje hrvatskog jezika te asimilaciju u društvo. Istraživanja su pokazala da najstarija djeca u imigrantskim obiteljima obično uče jezik zemlje domaćina s polaskom u školu, dok kasnije rođena djeca počinju govoriti drugi jezik prije polaska u školu, i to zato što ga starija braća i sestre unose u dom. Navedeno utječe na različite stupnjeve usvojenosti jezika okoline. U svim navedenim slučajevima odgovornost je kako društva tako i institucija da prepoznaju problem te pruže odgovarajući sustav pomoći i potpore, na različitim razinama, kako bi se smanjio utjecaj primarne teškoće na usvajanje jezika okoline, a time i na uključivanje u društvo te školski uspjeh.

Ključne riječi: jezik okoline, višejezičnost, dvojezičnost, doseljenici

Životopis

Rođena je 1980. godine u Splitu. U Karlovcu završava osnovnu školu te Gimnaziju Karlovac. Godine 1999. upisuje Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet u Zagrebu, studijski smjer logopedija. Diplomirala je 2003. godine te stekla zvanje magistra logopedije. Iste godine počinje s radom u Poliklinici za rehabilitaciju slušanja i govora „SUVAG“ Karlovac, gdje radi i danas. Od 2017. godine voditeljica je dijagnostike i rehabilitacije u toj poliklinici. Godine 2017. završila je edukaciju za *neurofeedback*-terapeuta po Othmerovoj metodi te se njezinom primjenom bavi do danas.

Tijekom rada sustavno se usavršava pohađanjem različitih edukacija te znanja primjenjuje u svom logopedskom radu.

Živi u Karlovcu s obitelji.

Jezična barijera u integraciji djece izbjeglica u školama

Margareta Jelić

Filozofski fakultet, Odsjek za psihologiju

mjelic@ffzg.hr

Sažetak

Rad se bavi jezičnom barijerom kao najvećom preprekom u integraciji izbjeglica u hrvatsko društvo te mogućim načinima nadilaženja te prepreke.

Integracija izbjeglica predstavlja velik izazov za sva društva zemalja primateljica. Dok multikulturalna društva već imaju razvijene mehanizme kojima mogu olakšati proces integracije, društva koja se tek u novije vrijeme susreću s integracijom pripadnika različitih kultura suočavaju se s brojnim dodatnim izazovima. Hrvatska u tom pogledu nije iznimka (premda ima višedesetljetno iskustvo obrazovanja djece pripadnika manjina).

Važan element uspješne integracije djece i obitelji u hrvatsko društvo jest što ranije uključivanje djeteta u odgojno-obrazovni sustav čime se stvaraju i preduvjeti uspješne socijalne integracije. Stoga je cilj ovoga rada prikazati s kakvim se sve izazovima susreću akteri obrazovnog procesa (roditelji i djeca izbjeglice, njihovi domicilni vršnjaci te nastavnici i stručni suradnici u školama). Predstaviti ćemo rezultate istraživanja provedenog u osnovnim školama u Zagrebu koje pohađaju djeca izbjeglice u okviru projekta IRCiS. Premda su različite ciljne grupe identificirale ponešto različite izazove uključivanja djece izbjeglica u školski sustav i njihovu integraciju, izdvojile su se i zajedničke teme, koje su u svim grupama prepoznate kao ključni i gotovo univerzalni integracijski izazovi u zagrebačkim osnovnim školama. Većina tih prepreka usko je povezana s nedovoljnim poznavanjem hrvatskog jezika te se upravo jezična barijera pokazala najvećim izazovom i u pogledu školske kao i u pogledu socijalne integracije. U izlaganju će se komentirati utvrđeni izazovi te predložiti neka moguća rješenja i poboljšanja sustava integracije djece izbjeglica u škole, uključujući i novi intervencijski program uspješne integracije djece izbjeglica u osnovnim školama razvijen u okviru projekta IRCiS zajedno s nastavnicima i stručnim suradnicima.

Ključne riječi: integracija, sustav integracije, škola, djeca izbjeglica, jezična barijera

Životopis

Margareta Jelić izvanredna je profesorica na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Doktorirala je 2008. godine, magistrirala 2003. te diplomirala 2000. na istom fakultetu.

Aktivno sudjeluje u istraživačkom radu na nekoliko domaćih i međunarodnih projekata iz područja socijalne psihologije te je trenutno voditeljica bilateralnog projekta *Integrating refugee children in schools: a mixed-method study on the efficacy of contact-in-school interventions for building positive intergroup relations among refugee and host-society children – IRCiS* koji se bavi integracijom osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom u osnovnoškolski obrazovni sustav.

Kao članica Katedre za socijalnu psihologiju sudjeluje u izvođenju obavezne i izborne nastave u preddiplomskim, diplomskim i poslijediplomskim programima studija psihologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Osim u nastavi, angažirala se u dodatnom radu sa studentima kao voditeljica dviju ljetnih škola. Objavila je preko 50 znanstvenih i stručnih radova i jedna je od urednica dviju knjiga i jednog zbornika. Sudjelovala je na većem broju međunarodnih i domaćih konferencija i stručnih skupova s preko 100 izlaganja.

Kao članica organizacijskih odbora sudjelovala je u pripremi više domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova. Povremeni je recenzent brojnih domaćih i međunarodnih znanstvenih časopisa, a surađuje i u stručnim projektima. Članica je Hrvatske psihološke komore, Društva za psihološku pomoć, Europskog udruženja socijalne psihologije (EASP) te Međunarodnog udruženja za istraživanje bliskih veza (IARR). Također je pohađala brojne metodološke i stručne edukacije u zemlji i inozemstvu. Pohađala je i edukaciju iz geštalt-psihoterapije te radi kao savjetovateljica u Savjetovalištu za studente Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Changing the world from my neighbourhood

Snježana Ercegovac

Knjižnice grada Zagreba

snjezana.ercegovac@kgz.hr

Sažetak

Projekt „Changing the world from my neighbourhood“ u Knjižnici Savica, ogranku Knjižnice Marina Držića, područne knjižnice u mreži Knjižnica grada Zagreba, provodi se od 2019. godine. Ostvaruje se u partnerstvu s Centrom za osobni i profesionalni razvoj Syncro – Synergy Croatia, Isusovačkom službom za izbjeglice i Sindikatom umirovljenika Hrvatske. Volonteri iz različitih europskih zemalja u dvomjesečnim ciklusima održavaju radionice interkulturalne edukacije namijenjene djeci osnovnoškolskog uzrasta. Projektom je omogućeno da učenici o različitim europskim zemljama, jezicima i kulturama uče u susretu s izvornim predstavnicima tih zemalja. Aktivnosti se provode uz podršku umirovljenika s područja grada Zagreba.

Osim za učenike koji se školuju prema redovitom programu, u okviru projekta održavaju se i radionice za učenike koji se školuju prema posebnom programu. U ovom će izlaganju biti opisane radionice koje su u knjižnici održali volonteri iz Danske, Grčke, Litve, Malte i Francuske, a koje su bile namijenjene učenicima s intelektualnim teškoćama i teškoćama čitanja. Tijekom 2019. održano je šest radionica za učenike 4., 5., 6. i 8. razreda Osnovne škole Grigora Viteza. Učenicima s intelektualnim teškoćama nove pojmove i nova znanja lakše je usvajati kroz zorni prikaz, stoga su i radionice u knjižnici bile osmišljene na taj način. Učenici su aktivno rješavali zadatke i sudjelovali u svim aktivnostima osnažujući time svoje komunikacijske i socijalne vještine, kao i vještine čitanja i pisanja.

Projekt se financira u okviru programa Europskih snaga solidarnosti, koji mladima u dobi od 18 do 30 godina pruža priliku da kroz sudjelovanje u projektima u kojima njihov doprinos daje konkretan rezultat te pokazuje solidarnost s ljudima u nepovoljnijem položaju steknu iskustvo, razviju vještine te pridonesu društvu na lokalnoj ili međunarodnoj razini.

Ključne riječi: Europske snage solidarnosti, intelektualne teškoće, interkulturalne radionice, teškoće čitanja, volontiranje

Životopis

Snježana Ercegovac na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2004. godine diplomirala je komparativnu književnost i indologiju, a 2008. godine bibliotekarstvo. U Knjižnicama grada

Zagreba zaposlena je od 2004. godine. Kao knjižničar informator u Knjižnici Savica sudjeluje u organizaciji i provedbi brojnih događanja, programa i projekata za djecu i odrasle. Od 2007. godine sudjeluje u provedbi projekta „Knjižnica širom otvorenih vrata“, programa Knjižnica grada Zagreba posvećenog poticanju čitanja, cjeloživotnog učenja i društvene inkluzije djece s teškoćama u razvoju te mladih i odraslih osoba s invaliditetom. Sudjeluje u promociji Nacionalne kampanje „I ja želim čitati!“, a od 2020. godine pridružena je članica Komisije za knjižnične usluge za osobe s invaliditetom i osobe s posebnim potrebama.

Multikulturalnost u osnovnoj školi: komunikacija s logopedom

Ivana Marković

Osnovna škola Sveta Klara

ivana.markovic2@gmail.com

Sažetak

Logoped je u školi član stručne službe škole i njegovo je osnovno područje rada prevencija pojavnosti poremećaja jezično-govorne glasovne komunikacije i specifičnih teškoća učenja te ublažavanje mogućih teškoća. Logoped u školi educira i informira učenike, učitelje, roditelje i predstavnike vanjskih institucija s kojima škola surađuje posebno o razvoju govora, jezika, usvajanju čitanja i pisanja i mogućim teškoćama. Svakodnevno radi na smjernicama za njihovo ublažavanje te ih prilagođava u individualiziranom pristupu i radu s učenicima koji imaju teškoće u učenju.

Kroz postupak procjene za upis u prvi razred školski se logoped prvi put susretne s djetetom koje ne poznaje dovoljno hrvatski jezik. Iznimno je važno savjetovati roditelje kako da pomognu djetetu radi lakšeg polaska u prvi razred. Za suradnju logopeda i roditelja važna je početna komunikacijska odrednica. Logoped u školi daje smjernice i upute učiteljima za rad s učenicima kojima hrvatski nije materinji jezik. Zajedno izrađuju individualizirane programe i potiču učenike na korištenje metoda, sredstava i pomagala za čitanje i pisanje. Potrebno je uključiti dijete u razred, stalno mu davati poticaj, kreirati ugodnu sredinu za rad. Učitelji trebaju motivirati djecu te raditi zajedno s logopedom kako bi se dijete što prije aktivno uključilo u radnu sredinu. Cilj je da tijekom školovanja učenike kojima hrvatski nije materinji jezik što prije uključimo u ciljane projekte u školi kojima im omogućavamo bolje uključivanje i ravnopravno sudjelovanje u redovnom školskom sustavu. Izlaganje će predstaviti projekt *Družionica učionica* koji provodi Osnovna škola Sveta Klara u Zagrebu, u koji su uključene majke učenika škole koje su pripadnice različitih kultura, a hrvatski jezik nije im materinji jezik. Projekt pomaže majkama da prate hrvatski jezik kroz neformalno druženje, lakše ga svladaju i, u konačnici, pomognu svojoj djeci kroz školovanje aktivnije se uključujući u život lokalne zajednice.

Ključne riječi: logoped stručni suradnik, učenici, projekti, OŠ Sveta Klara, multikulturalna zajednica

Životopis

Diplomirala je logopediju na Fakultetu za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu (danas Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet). Radi kao logoped stručni suradnik i mentor u Osnovnoj školi Sveta Klara. Ostvarila je dvadeset i četiri godine staža kao logoped u osnovnoj školi. U svojem bogatom profesionalnom obavljanju poslova angažirana je u radu s učenicima s poremećajima jezično-govorne glasovne komunikacije i specifičnim teškoćama u učenju. Djeluje na osvještavanju sredine u kojoj živi i radi na jezično-govornoj glasovnoj komunikaciji i mogućim odstupanjima i teškoćama u govoru, čitanju, pisanju, učenju. Radi na prevenciji pojave teškoća i poremećaja jezično-govorne glasovne komunikacije i teškoća u učenju. Mentor je studentima logopedije na vježbama i logopedskoj praksi. Gost je predavač na kolegijima Klinički praktikum i Poremećaji čitanja, pisanja i specifične teškoće učenja. Mentor je logopedima pripravnicima u osnovnoj školi do polaganja stručnog ispita. Članica je Povjerenstva za upis u prvi razred. Članica je Povjerenstva za procjenu psihofizičkog stanja djeteta i određivanje primjerenog oblika školovanja. Također je članica Upravnog odbora Hrvatskog logopedskog društva. Osobni je pomagač na ispitima državne mature za kandidate s teškoćama. Sudjeluje u provedbi Nacionalne kampanje „I ja želim čitati!“.

Znati(željom) do čitanja s razumijevanjem

Anita Peti-Stantić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

anita.peti-stantic@ffzg.hr

Sažetak

S pozicije informacijski orijentiranog društva u kojem danas živimo, u izlaganju će se istaknuti složenost ovladavanja procesom čitanja u svakom pojedinačnom mozgu, a specifično u mozgu osoba s teškoćama čitanja. U tom će se kontekstu istaknuti problemi povezani s kritičkim mišljenjem i empatijom, a koji dijelom proizlaze i iz smanjenja količine čitanja duljih i zahtjevnijih tekstova, kako književnih, tako i popularnoznanstvenih. S obzirom na to da smatram kako su najugroženiji mladi, od najranije dobi izloženi digitalnim medijima i primanju informacija usmenim putem, u izlaganju ću se specifično koncentrirati na strategije kojima se upravo njih može privući dubinskom čitanju s razumijevanjem. Te su strategije primarno vezane uz razgovor, slobodni vođeni odabir tekstova i otvaranje prostora zadovoljavanju znatiželje mladih o temama koje ih zanimaju.

Na temelju toga će se u izlaganju, uz rezultate svjetskih istraživanja koja govore o važnosti čitanja s papira i trajnog proširivanja i produbljivanja intelektualnog vokabulara kako bi se mogli razumjeti i relativno složeni tekstovi, a time onda i sudjelovati u demokratskim procesima u suvremenim društvima, izdvojiti nekoliko primjera dobre prakse i predložiti aktivnosti kojima se mlade može potaknuti na čitanje i razvijanje empatije prema drugima i drugačijima.

Cilj je ovoga izlaganja senzibilizirati knjižničare, učitelje i zainteresiranu javnost za probleme čitanja u suvremenom svijetu te ponuditi modele rješavanja nekih uočenih poteškoća i izazova, s posebnim naglaskom na praktične strategije razvijanja i podržavanja znatiželje kroz razgovore, radionice, zajednička čitanja i rasprave o pročitanoj.

Na kraju, čitanje je s jedne strane usamljivička aktivnost, dok s druge strane atmosfera u društvu, koje čitanje može podržati ili biti nezainteresirano za njega, uvelike utječe na to koliko i kako ljudi čitaju. Zbog toga smatram važnim privući svakog pojedinca u krug čitatelja, a onda i utjecati na društvo kao zajednicu zainteresiranih pojedinaca, da razumije i prigrli čitanje kao poželjnu svakodnevnu aktivnost. Ta dva segmenta vidim kao nužno otvaranje puta prema boljem društvu u kojem ljudi razumiju jedni druge, toleriraju vlastite različitosti i sposobni su kritički procijeniti informacije s kojima se svakodnevno susreću.

Ključne riječi: čitanje s razumijevanjem, slobodni vođeni izbor, kritičko čitanje, empatija

Životopis

Anita Peti-Stantić redovita je profesorica u trajnom zvanju zaposlena na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu gdje predaje poredbenu slavensku lingvistiku, slovenističke i prevoditeljske kolegije te kolegije vezane uz akademsko izražavanje te idiomatiku i stilistiku hrvatskoga jezika. Doktorirala je u Zagrebu, magistrirala na Sveučilištu Yale, a usavršavala se na brojnim sveučilištima diljem svijeta, od toga tri godine na Sveučilištu Tufts u Americi, gdje je surađivala s kolegama u Centru za kognitivne studije i u Centru za čitalačku pismenost. Održala je više desetaka pozvanih izlaganja, autorica je više od 80 znanstvenih članaka, nekoliko znanstvenih knjiga, od kojih su posebno važne posljednje dvije, posvećene čitanju, i to *Čitanjem do (spo)razumijevanja: Od čitalačke pismenosti do čitateljske sposobnosti* (Naklada Ljevak, 2019.) *Znati(želja): Zašto mladi trebaju čitati popularnoznanstvene tekstove, i to odmah?*, koju je napisala sa svojom najmlađom kćeri, maturanticom Vedranom Stantić (Ljevak, 2021.).

Uz navedeno, Anita Peti-Stantić aktivno prevodi literarne, popularnoznanstvene i znanstvene tekstove sa slovenskoga i engleskoga, a godinama je uređivala biblioteke za djecu i mlade te pisala prikaze knjiga i rasprave o čitanju.

U okviru interdisciplinarnog projekta Hrvatske zaklade za znanost pod nazivom *Modeliranje mentalne gramatike hrvatskoga: ograničenja informacijske strukture* koji vodi od 2017. godine, zajedno s kolegama objavila je javno dostupnu Hrvatsku psiholingvističku bazu dostupnu za pretragu na: http://megahr.ffzg.unizg.hr/hr/?page_id=136.

Pričam ti priču – Pričalice iz Male Subotice

Željka Štampar Zamuda, Iva Mihalic Krčmar

OŠ Tomaša Goričanca Mala Subotica

zeljka.stamparzamuda@gmail.com

Sažetak

Na početku ćemo ukratko objasniti put nastajanja i ideju koja nas je vodila kod stvaranja grupe „Pričalice“. Grupa je najprije krenula kao zasebna aktivnost. Kasnije prerasta u dio aktivnosti kojima se bave volonteri iz organizacije „SOVA“ (Sobočka organizacija volontiranja) koja djeluje u našoj školi. O načinima rada i uključivanju učenika u „Pričalice“ Medijska grupa naše škole snimila je kratki film koji bismo također željeli prezentirati.

Velik broj učenika dolazi iz disfunkcionalnih obitelji gdje ne mogu primiti adekvatnu potporu i pomoć koja im je potrebna za svladavanje gradiva prvog razreda. Žalosna je istina da postoje učenici koji kod kuće ne posjeduju nijednu slikovnicu, što je u današnje doba izuzetno poražavajuća činjenica. Želja nam je bila potaknuti učenike na pomaganje, čitanje jednih drugima i razumijevanje različitih kultura, ali i pobuditi želju za čitanjem među najmlađima. Većina naše romske djece prilikom upisa u 1. razred hrvatski jezik govori i razumije slabo ili nikako. "Pričalice" su skupina učenika koja priprema druženja s predškolskom djecom i učenicima 1. i 2. razreda romske nacionalne manjine. Na taj način pomažu u svladavanju jezika jer učenici prevode tekstove slikovnica i priča na bajaški jezik.

"Pričalice" su pokrenute s ciljem poticanja razvoja socijalno osjetljivog, aktivnog i samosvjesnog učenika te motivacije za volonterski aktivizam i upoznavanje s jezikom manjinske zajednice, odnosno učenje jezika većinske zajednice.

Ključne riječi: pričalice, volontiranje, nacionalna manjina, jezik, čitanje

Životopisi

Željka Štampar Zamuda rođena je 6. 6. 1982. u Čakovcu, a osnovnu školu završila je u Maloj Subotici gdje sada radi. Po završetku Gimnazije Čakovec diplomirala je na Učiteljskom fakultetu u Čakovcu. Dugi niz godina radila je kao učiteljica matematike, a trenutno je zaposlena na mjestu ravnateljice OŠ Tomaša Goričanca Mala Subotica u Maloj Subotici. Aktivno se uključila u rad udruga i na području volontiranja u lokalnoj zajednici. Aktivno je uključena i u rad Općine. Svoj rad usmjerava na razvoj volontiranja, tolerancije i međusobnog razumijevanja. Ponosno ističe svoj dugogodišnji rad s udrugama *Korak po korak* i *Forum za slobodu odgoja*.

Iva Mihalic Krčmar rođena je 8. 9. 1984. u Čakovcu, a osnovnu školu završila je u Maloj Subotici gdje sada radi. Nakon završene gimnazije u Varaždinu diplomirala je na Fakultetu organizacije i informatike i stekla zvanje diplomiranog informatičara. Nakon polaganja pedagoške grupe predmeta na Učiteljskom fakultetu u Čakovcu polaže stručni ispit i počinje raditi kao učiteljica informatike, od 2019. godine promovirana u učitelja mentora.

Učiteljica je uključena u rad svih projekata u školi, a izrazito je uspješna u radu s učenicima na području multimedije.

Usluge posebnim kategorijama korisnika u središnjoj manjinskoj knjižnici

Katarina Todorcev Hlača

KGZ, Gradska knjižnica

katarina.todorcev@kgz.hr

Sažetak

Definicija multikulturalne knjižnične usluge podrazumijeva pružanje informacija i knjižničnih usluga svim korisnicima te osiguravanje posebnih knjižničnih usluga onim skupinama korisnika koje su do tada često bile marginalizirane. Stoga su središnje manjinske knjižnice, koje djeluju u sastavu narodne knjižnice, razvojni projekt na razini države. One su daleko više od zbirke knjiga na jeziku nacionalne manjine u fondu narodne knjižnice, jer nabavljaju građu i pružaju usluge onim korisnicima koji se iz bilo kojeg razloga ne mogu služiti redovnim uslugama i građom, odnosno pripadnicima nacionalnih manjina.

Manjinska knjižnica ima nekoliko najraširenijih tipova korisnika, od kojih svaki zahtijeva svoj pristup informacijama, uzimajući u obzir nekoliko čimbenika kao što su raseljenost diljem Hrvatske, stupanj poznavanja jezika i pisma nacionalne manjine i sl. To za voditelja predstavlja izazov jer treba prilagoditi knjižnično-informacijske usluge potrebama svakog pojedinca.

Model središnje knjižnice podrazumijeva da knjižnica koja u stvarnosti ima status posebne službe unutar narodne knjižnice koristi infrastrukturu mreže narodnih knjižnica diljem Hrvatske s ciljem otvorenosti te slobodnog pristupa fondu i informacijama za sve kategorije korisnika.

Konačni cilj djelovanja manjinske knjižnice jest stvoriti kod korisnika naviku dolaska u prostorije knjižnice, korištenja pristupa internetu, pretraživanja e-kataloga i e-biltena, posuđivanja knjižnične građe te sudjelovanja u programima i projektima koje provodi manjinska knjižnica.

Model središnje manjinske knjižnice temelji se na inkluziji. Glavni princip rada inkluzivne manjinske knjižnice jesu osobne usluge, odnosno usluge koje su osmišljene za individualne potrebe korisnika.

Takav pristup vodi do razvijanja inkluzivne kulture – formiranja jedinstvenog knjižničkog prostora gdje se svaki korisnik osjeća ugodno, dobrodošlo i sigurno te može računati na dobivanje svih informacija, socijalizaciju i uključivanje u sve programe knjižnice.

Uzimajući u obzir to da se djeca rođena u Hrvatskoj koriste uglavnom hrvatskim jezikom, svladavanje drugog materinskog jezika predstavlja izazov. Posebice nastaju poteškoće s ćirilicom koja se više ne uči u školi. Knjižnica u suradnji s roditeljima i školom po modelu „C“, kroz nabavu knjižnične građe, radionice čitanja i individualnu komunikaciju, pomaže u svladavanju poteškoća.

S druge strane, novi doseljenici, kako djeca tako i odrasli, kroz čitalačke radionice i druge aktivnosti knjižnice uspješno svladavaju hrvatski jezik.

Ključne riječi: središnja manjinska knjižnica, marginalizirane skupine korisnika, posebna služba, inkluzivna kultura, poteškoće svladavanja jezika

Životopis

Katarina Todorcev Hlača rođena 1962. godine u Odesi (Ukrajina). Nakon gimnazije završila je Filozofski fakultet Odeskog državnog sveučilišta, po struci je profesor ruskog i ukrajinskog jezika i književnosti. Nakon dolaska u Hrvatsku 1990. godine, od 1996. radi kao voditeljica Središnje knjižnice Rusina i Ukrajinaca u Gradskoj knjižnici RH.

Godine 1997. položila je stručni ispit za diplomiranog knjižničara.

Na mjestu voditeljice Središnje knjižnice Rusina i Ukrajinaca obavlja poslove koordinacije stručnog rada. Autorica je nekoliko velikih tematskih izložbi u auli Gradske knjižnice u sklopu ciklusa „Ukrajinci naši sugrađani“. Bavi se prilagođavanjem izrade kataložnog zapisa na ćirilčnom pismu u programu ZAKI putem transliteracije.

Od osnutka Radne grupe za manjinske knjižnice 2006. godine u okviru Sekcije za narodne knjižnice, predsjednica je u prvom mandatu 2006.–2008. godine, u dva mandata 2012.–2016. godine te u mandatu 2018.–2020. godine.

Pokrenula je projekt organizacije okruglog stola s temom „Strategija razvoja SMK. Zašto? Na koji način? Kakav rezultat očekujemo?“ koji se organizira jednom u dvije godine. Zalaže se za djelovanje mreže središnjih knjižnica u sustavu narodnih knjižnica, aktivno prati multikulturne programe u narodnim knjižnicama te sudjeluje na seminarima i skupovima s ciljem poticanja kolega na suradnju i pružanja iscrpnih informacija o načinu rada i zadaćama manjinskih knjižnica.

Zagovara aktivno sudjelovanje manjinske knjižnice u nastavnom procesu po modelu „C“ u skladu sa Zakonom o obrazovanju na jezicima nacionalnih manjina.

U dva mandata od 2015. do 2018. godine urednica je mrežnog elektroničkog izdanja HKD Novosti.

Od 2014. godine članica je Ukrajinske bibliotekarske udruge sa sjedištem u Kijevu.

Godine 2015. stekla je zvanje više knjižničarke. Godine 2020. stekla je zvanje knjižničarske savjetnice.